ДМИТРИЙ БИЛЕНКИН
НА ЧОВЕКА Е ПРИСЪЩО…

Превод от руски: Цвета Пеева, 1983

chitanka.info

Омайващо, прекрасно, почти забравено небе! Разтвори се и ги прие след еднообразието на Космоса, където има само звезди и мрак, след дългото заточение — вихрушки, светли облаци, отблясъци на море, зов на твърдина. От блесналите в илюминаторите лъчи лампите помръкнаха. Да се загасят, по-скоро да се загасят тези жалки заместители на слънцето! Нека истинска, пропита с въздух светлина нахлуе във всяко кътче, да изпъди и последната сянка.

Хората се щураха насам-натам, споглеждайки се с недоверчива, радостна усмивка. Така са излизали от катакомбите. Така излизат и от Космоса.

Обзети сякаш от нетърпение, затракаха експрес — анализаторите. Има кислород, може да се диша, има вятър, който ще облъхне лицата, има вода и зеленина, съвсем като на родната планета.

Свердпин хвърли бегъл поглед нагоре, където застиваше виолетовата далечина на напуснатия Космос. И бързо сведе очи. Не бива да си спомня, не бива.

Ето я наградата за всичко. Един след друг се спускаха долу автоматите — разузнавачи. Предаваните от тях холограми за чуждия свят изпълниха целия екран. Бял пясък край море; степ, над която се реят птици; отъпкана от животни пътека… Както на Земята. Почти както на Земята. По-ярко, отколкото на Земята.

Лавина от цифри в екраните на анализаторите. Температура, налягане, влажност, радиация… Апаратът се задави и млъкна: смилаше органиката. Бактерии, треви, вируси, насекоми, спори, фитонциди, окапали листа…

Хората чакаха, вълнуваха се. С нетърпение и надежда. Поспаднал бе предишният безгрижен възторг. Лицата се съсредоточиха.

— Добро не чакай…

Всички трепнаха. Разбира се, пак Фьокин — единственият, който не се зарадва, когато видяха небето.

— Ти си песимист! — нахвърлиха се върху него. — Не грачи без време!

— Какво? — Фьокин изпука с уста, устните му се изкривиха. — Дощя ви се без скафандри да се поразходите, а? Истински въздух да подишате? Ах, момчета, момчета… По-добре не се надявайте на хубаво.

— Защо? — запита Свердлин.

— Защото — вече сериозно отвърна Фьокин — трябва да се предвижда най-лошото. Тогава няма да се разочаровате, ако най-лошото се сбъдне… А най-приятната радост е неочакваната. Както виждате, моят песимизъм ви обещава повече щастие.

— Не — поклати глава Свердлин. — Не. Аз очаквам от тази планета всичко и очакването ми носи радост. Срам ме е да призная, но дори очаквам да се осъществи моята малка заветна мечта. Да открия тук такова кътче, каквото няма дори и на Земята, но каквото често ми се присънва. Уединено езеро, цялото на светли и тъмни ивици, нежен пясък под босите крака, стройни, извисяващи се до небето дървета, топло време, тишина…

— Носталгия — строго забеляза лекарят. — Присънва ти се нашенско езеро сред наши ели. На Земята колкото щеш такива места.

— Но навсякъде палатки, вили или плацове за реалети.

— Или комари — добави Фьокин.

Звънна сигнал и спорът бе забравен, защото следваше информацията. За вируси и животни, за дървета и птици, за цветя и микроби. За живота, който във Вселената е много по-голяма рядкост от гения сред хората.

— Маски — разнесе се с облекчение шепот. — Само маски!

Автоматите се презастраховаха. Малко по-други бяха белтъчните вериги тук; състояха се от други аминокиселини, но разликата бе незначителна и това реши всичко: чуждият живот не можеше да бъде вреден за хората. Даже маската бе само предпазливост, можеха да се откажат и от нея.

— Е, Фьокин, сега защо не се радваш?

Нищо не им отвърна. Дори яркото тукашно слънце, не жълто, а бяло, не можа да заличи мрачните сенки по лицето му.

Започна спускането. С рев и грохот космическият свредел прониза атмосферата. Светкавици раздираха небето. Пукаше нагрятият въздух. И дълго след кацането не стихваха гръмотевиците.

„Със сила превземаме планетата — помисли си Свердлин, — мощта на нашите милиони киловата. Като вражеска крепост. Нищо, всичко ще се успокои.“

Наистина всичко се успокои. Вълните в езерата стихнаха, отлетяха обрулените от урагана листа, отново се разтвориха

цветчетата. Корабът стоеше сред изгорено голо място, стъпил на могъщите си титанови опори. Границата на пожарището ги отделяше от света на чуждите дървета и треви.

Това не можеше да се избегне. Така изискваше инструкцията — да се стерилизира почвата в зоната на кацането. Да се превърне в пепел. Да не се допусне никакви плевели да оплетат опорите. Излишна предпазливост? Но иначе корабът просто не би могъл да кацне и в деветдесет и девет от случаите този недостатък бе достойнство, това се потвърждаваше и от инструкцията.

Нощ смени деня, измина и тя — локаторите неуморно опипваха околността. Нищо. Всичко, което е могло да избяга, бе избягало, а което не е могло, бе загинало. Нищо не се приближаваше към изкуствената пустиня, нищо не смущаваше покоя. На десетки, стотици, хиляди километри от кораба, проверявайки отново и отново всичко, стояха на пост автомати. Там кипеше живот и по антените на един от тях някакъв паяк вече бе изплел паяжина, сякаш автоматът бе обикновено дърво.

Само разумът е способен да реагира на нахлуването на чуждоземни, но тук нямаше разум, а природата приема еднакво безразлично и метеорита, и звездолета.

Понякога вятърът довяваше до кораба освен миризмата на изгоряло, и мириса на особени цветя и треви, но засега го усещаха само уредите, които безстрастно разпределяха мириса на компоненти: безвреден, безвреден, безвреден…

Все пак мирисът им пречеше да спят, защото хората знаеха, че го има.

Милиарди късчета нова информация: най-после бе отменена и последната забрана. Утринна роса бе паднала дори и на пожарището, и изгревът на слънцето завари хората на път. В гората пееха птици. Ръцете инстинктивно изключиха мотора на всъдехода; притихнали, хората седяха и слушаха. Над дърветата се подаде бялото слънце. То изпращаше в зенита лъч, който трептеше като забита в небето кристална стрела.

— Да тръгваме — каза капитанът.

Започваше дългият експедиционен ден. Всъдеходът пълзеше по сините коренища, разтваряше шумящите треви, заобикаляше мочурищата на блатата, подплашваше шестокраки животинчета с

кафяви замислени очи. Изкачваше стръмни склонове, разравяйки почвата, и нова, несмущавана от нищо шир сменяше предишната.

После хората излязоха от всъдехода, стъпвайки неуверено по пружиниращата покривка от червеникав мъх. Бяха облечени в леки костюми и само маските ги отделяха от всичко, което ги заобикаляше. Можеха да се наведат и да погалят с длан невиждани от никого цветя; можеха да вдигнат глава и да оставят процеждащият се между листата лъч да гали челата им; можеха да легнат по гръб; можеха да вървят не само по права линия… Дреболия, но колко много означаваше тя за тях след милиардите крачки по правите коридори на звездолета. Непривично им се струваше дори това, че токовете на обувките им затъваха в почвата. Поразително усещане след равния корабен под! Забравили бяха най-простото: че въздухът може да мие тялото с лекия си гальовен полъх, че хладината на сянката граничи с пека на слънцето; дори че съществуват ями… Някой падна, защото краката бяха отвикнали от неравната почва. Падналият пръв се разсмя, след него и другите. Как може да се загубят такива навици и да се наслаждаваш на нещо, което преди не си забелязвал, нито ценил!

Бяха леко опиянени, усещанията също могат да опияняват — формулите предупреждаваха, че ще бъде така. По дяволите формулите! Планетата е гостоприемна, достъпна от полюса до полюса, те са млади и животът е прекрасен!

Има време, ще успеят всичко да свършат. Изследванията могат да почакат, хипотезите ще почакат. Това е тяхната планета! А ти за какво си се замислил, Фьокин?

… Забавно е всичко това. Най-после го постигнаха. Много мъки им струваше, но го постигнаха. Тук наистина не е лошо. Може да се каже, че сме щастливи. Но нали и на Земята се стремяхме да постигнем същото щастие. Само че по-бързо. И без такива трудности. Без дългогодишно отказване от простите земни радости. Без риск, в края на краищата. Да ловиш риба при изгрев слънце и ей такава разходка по чуждата планета всъщност са равноценни от гледна точка на удоволствието. Тогава какво сме постигнали?

… Победа, унили песимисте, победа! Работата не е в количеството, а в качеството. В невъзможното, което направихме възможно. Пораснахме с една глава. Това е! Заякнахме, станахме по-уверени. По-добре почнахме да разбираме себе си. Повече знаем и

повече можем. Върхът за алпиниста не е самоцел, дори и той да мисли така. Завземат се не физически висини, а духовни. Без това няма растеж, а там, където няма растеж, започва движение назад и над нас се затваря капакът на ковчега. Тази птица в небето, и тя разбира, че животът е движение. Как се премята, как чертае кръгове над нас… Перата й са истинско чудо: лазур и злато! Страхува се от нас, но ние я привличаме. Всичко неизвестно привлича, защото опасността е там, където е неизвестното, и за да живее, тя трябва да знае. А тя явно иска да живее.

Птичката сви криле. Лазурът и златото блеснаха на слънцето, зачу се вик, и преди още хората да се опомнят, в гърдите на Свердлин се заблъска трептящата жива топчица. Ужасен, той я отпъди, топчицата падна в краката му, потрепна и затихна.

Хората, смаяни, се спогледаха.

— Това атака ли беше?

— От такава птичка?

— Самоубийство?

— Нелепо.

— А тогава какво?

— Оръжията да са готови!

— Защо?

— За всеки случай.

— Но нашите белтъци са несъвместими!

— И така да е, предпазливостта…

— Внимание! Отзад!

Храстът се раздвижи, някакво тяло полетя към тях почти невидимо в страшната си скорост, светкавицата на интегратора го изпари, преди то да успее да приеме форма и вид.

— Назад! Към всъдехода!

Когато се свлича лавина, съзнанието не успява да забележи първите падащи камъни, които зловещо изтрополяват по склона. После вече няма камъни, има само маса, огромна, смътна, бясна в скоростта си.

Така беше и сега. Притъмня, всичко се устреми към тях, смеси се. Летящи, падащи, тичащи на тумби големи и малки същества, сякаш самата природа се бе надигнала в атака, като лавина, като стена! И виолетовите светкавици на дезинтеграторите косяха, помитаха,

разкъсваха онова, което беше плът от надигналата се стихия, онова, от което до преди малко хората се възхищаваха и което сега, обезумяло, бе въстанало против тях. Те тичаха и унищожаваха всичко живо, ужасени и неразбиращи какво се бе случило, защо идиличното доскоро място изведнъж се бе превърнало в кланица.

— Биосферата се е побъркала! — задъхано извика капитанът, когато херметичната броня на всъдехода ги защити от живия потоп. — Бързо към кораба!

Моторът послушно заработи и тревата, обвила метала, бе смазана от първите завъртания на колелата.

— Стойте… — едва промълви Свердлин. — Стойте, ви казвам! Стори ми се…

— Какво?

— Гледайте…

Живата маса, която не можаха да спрат никакви изстрели, почна сега да оредява, да се стопява, да се разпръсва на отделни същества, които веднага изчезваха, като че ли не представляваха до преди малко единно сляпо цяло. Скоро само овъглените трупове напомняха за преминалото сражение. И сякаш нищо не се бе случило, все така кротко си грееше слънцето и корените на далечните дървета, незасегнати от опожаряването, все така тихо шумоляха, полюшвани от вятъра.

Никъде досега, в нито една звездна система хората не се бяха сблъсквали с подобна нелепа безсмислица.

— Въпреки всичко това ми напомня на нещо — биологът замислено гледаше купчината мъртви тела, рани в светлата зеленина на чуждия свят. — Аналогията, разбира се, е чисто външна…

— А именно?

— Атака на фагоцитите. Механично нападение върху всичко чуждо.

— Нелепо — каза капитанът.

— Нелепо — съгласи се биологът. — Ако се замисли човек, в случая няма никакво сходство. Никой не нападна нашите апарати, никой не се нахвърли срещу кораба ни…

— Никой не напада сега и всъдехода — добави Свердлин, като хвана дръжката на вратата. — Затова може би всичко ще реши простият опит.

— Къде? Не смей!

— Чакайте. Щом никой не ни нападна и не ни напада, докато сме в тая черупка, значи, ние самите сме виновни за всичко.

— Ние?

— Нашето белтъчно родство и едновременно несходство с всичко, което ни обкръжава. Това не е атака на фагоцити. Организмът приема и метала, и пластмасата, но не приема чуждите белтъци.

— Реакция на несъвместимост? — удиви се капитанът. — Биосферата не е организъм!

— Много странна и затова може би вярна мисъл — каза биологът. — Биосферата, разбира се, не е организъм, но системата е способна да реагира като единно цяло. Макар че… Не, нещо не е както трябва! Къде и кога биосферата се е държала по такъв начин? Къде и кога се е преструвала на достъпна и ни е позволявала да излезем без скафандри?

— Да ни подмамва с лъжливи анализи, да се преструва на кротка, за да ни прогони после толкова жестоко? — въздъхна Фьокин. — Някой мечтаеше за нова Земя. Някой бързаше да се обяви за оптимист…

Свердлин нищо не отвърна.

— Разрешавате ли да опитам?

— Да.

Излезе от всъдехода, от херметичния сандък, от походния затвор, и стъпи сред цъфтящите треви, синкавия въздух, тишината на горския свят. Лице срещу лице с кротката, толкова земна и толкова близка на всеки човек природа, в която дремеше отпор, сляп и бесен като стихията на тайфуна, призван да смаже човека също като зловреден микроб. И ето, гората засъска, раздвижи листата си, правейки път на уж притихналия живот, ята птици закръжиха в небето…

— Това е — потиснат рече Свердлин и затвори вратата, зад която гъмжаха хиляди същества, чийто напор вече закриваше слънцето. — И тук са нужни скафандри. Нужна е изолация, за да не ни усещат… Това е, да вървим.

Всъдеходът пое обратно, по предишната си следа, все по-бързо и по-бързо, сякаш бягаше от разочарованието.

Засъска климатичната инсталация, подавайки опротивелия им, роден от химията въздух. Зад прозрачния похлупак на всъдехода

сияеше великолепието на чуждия ден.

Пак заточение, мислеше си всеки. Пак в скафандри, сякаш около нас е леденият Космос. Чуждият живот ни отблъсква. Беззащитни са само мъртвите светове… А на входа на всяка космическа градина, пред водопадите и горите свети незримо един и същи надпис: „За външни лица вход строго забранен!“

— Впрочем на човека е свойствено да опитомява — внезапно каза Свердлин, когато пред тях се очерта грамадата на звездолета. — Не е толкова съществено кон или атмосфера. И това е прекрасно.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.